

ELS FRUITS PODRITS

El teatre català i la trajectòria professional de Ricard Salvat

Jordi Mesalles

ARTICLE PUBLICAT A L'AVUI EL 2 DE JULIOL DE 2005

Alguna cosa està podrida a Dinamarca, deia Marcel a *Hamlet*. Jo intueixo que alguna cosa està podrida al teatre català. Ho pressento des de fa temps, però en pocs dies de diferència hi ha hagut petits fenòmens aïllats i eloqüents que tenen l'efecte de la gota que fa vessar el got d'aigua: el Sr. Ricard Salvat és vexat des de les pàgines d'aquest diari per un jove dramaturg, el Sr. Carles Batlle, i jo mateix em sento insultat pel jove director del Teatre Lliure, amb qui he intentat infructuosament mantenir una entrevista.

Els fets d'aquest tipus, que no haurien de passar de ser una confrontació de percepcions de la realitat del teatre català, es converteixen fàcilment i des de fa temps en conxorxes gremials d'un ambient massa endogàmic d'un país petit, on es fa necessari el que hauria de ser innecessari: la defensa del paper emblemàtic del Sr. Ricard Salvat en la trajectòria del teatre català dels darrers cinquanta anys.

El darrer muntatge de *Ronda de mort a Sinera*, de Salvador Espriu, va omplir pràcticament totes les funcions al Teatre Lliure i va significar una concelebració ciutadana on el nou públic va participar d'una posada en escena que travessa la memòria de diverses generacions i que crea damunt l'escenari una de les cosmogonies més belles i excessives d'un dels poetes que han contribuït a la creació d'un llenguatge que capta els matisos més subtils del nostre imaginari col·lectiu.

Són molts els espectadors, aficionats i professionals que el Sr. Salvat ha guanyat per al teatre i per a la cultura com a espai semiològic (i multidisciplinari) privilegiat gràcies a l'Escola Adrià Gual, fonament de molts homes i dones de teatre que des dels anys cinquanta fins ara han estat el motor primordial del teatre d'aquest país. Un d'ells, el mateix Fabià Puigserver, mestre, amic i fundador d'un altre emblema, el Lliure, va poder, en ple franquisme, desenvolupar la seva vocació i fascinar la ciutadania amb les seves escenografies i posteriorment amb les seves posades en escena. En Josep Montanyès, el malaguanyat director de l'últim Lliure Lliure, continuador de l'esperit i la idiosincràsia d'aquell teatre que molts enyorem, també va formar-se sota el mestratge de Ricard Salvat. I com ell, Josep Anton Codina i tants d'altres. M. Aurèlia Capmany, codirectora i col·laboradora de l'Escola Adrià Gual, definia Salvat com «un autèntic agitador cultural que venia d'Alemanya amb les idees del mestre Piscator».

El que és simptomàtic és que hàgim de recordar tot això en les pàgines d'un diari quan persones amb aquest bagatge haurien de circular amb tota normalitat pels comitès, assessories

i altres òrgans de decisió cultural d'aquest país i, evidentment, no haurien de desaparèixer de la circulació com a directors d'escena. Es més: haurien de dirigir els teatres públics. Però els polítics d'aquest país semblen entestats a separar generacions i a no permetre el traspàs de coneixement, fet que dona lloc a territoris cada vegada més àrids de criteri i concepte (només es parla de gestió) i a una manca absoluta de respecte de les noves generacions envers els predecessors que van cultivar el terreny que ara ells trepitgen sense tastar els fruits saborosos que hi ha plantats. Ens permetem el luxe de deixar-los podrir.

Continuo. L'any 1966 es publicava *El teatre contemporani*, de Ricard Salvat, en dos volums: *El teatre és un arma?* i *El teatre és una ètica?* Són llibres que m'han acompanyat des de la meva adolescència i que han contribuït a la meva formació personal i professional eixamplant els meus horitzons ètics i estètics. Només el títol ja convida a una posició compromesa i honesta. Gràcies a aquests llibres, i ho dic amb orgull i molta estimació envers l'autor, vaig convertir-me en un ciutadà convençut que l'art i la cultura eren camins des d'on una societat es pot fer més culta i, per tant, més lliure.

Al simposi internacional coordinat per Carles Batlle, van aparèixer les veus crítiques de Jordi Coca, Jaume Melendres, Joan Abellan, Ricard Salvat, Pere Planella i jo mateix, que reiteradament ens hem dirigit a les institucions per denunciar situacions que considerem del tot injustes.

Tenen raó aquells que, situats en situacions privilegiades (de poder), ens acusen d'estar des-centrats, crispats, de ser massa crítics. La situació de *mobbing* social a què estem sotmesos per part de gestors culturals i polítics molts dels professionals i creadors que varem esforçar-nos per aportar a la cultura d'aquest país modernitat, rigor i saviesa justificaria estats d'ànim encara més extrems. Qualsevol lector que hagi estat víctima del *mobbing* en un entorn on havia donat el millor de si mateix ho entendreà. A hores d'ara ja sabem que per sort o per desgràcia, els triomfadors no són ni els millors ni els més savis: tots plegats compartim uns temps i una societat que han retornat, de manera perillosa per al pensament conceptual, a la idolatria de l'edat mitjana. Potser el problema del triomfador en aquest context és que no sap que és víctima i per això defensa servilment allò que és indefensable i es permet des del desconeixement no només ignorar sinó insultar els que van donar fins i tot el que no tenien a la cultura d'un país que ara ells, els que exerceixen el triomf, representen.